

KREATIV PEDAGOGIKA ASOSIDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Ulug'bek Komilov Isrojiddinovich

Quruqlikdagi qo'shinlar instituti

Otish kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada kreativ pedagogika asosida ta'lim samaradorligini oshirishning nazariy-metodologik asoslari, didaktik mexanizmlari hamda pedagogik samaradorlik ko'rsatkichlari tahlil qilinadi. Tadqiqot zamonaviy ta'lim transformatsiyasi sharoitida kreativ fikrlash, innovatsion pedagogik metodlar hamda talabalarning mustaqil bilim olish faoliyatini rivojlantirish masalalariga bag'ishlangan. Maqolada kreativ pedagogika konsepsiyasining shakllanishi, uning konstruktivizm, kompetensiyaviy yondashuv va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim nazariyalari bilan integratsiyasi ko'rib chiqiladi. Shuningdek, kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan o'quv jarayonining ta'lim sifati, talabalarning tanqidiy fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati hamda innovatsion tafakkurini rivojlantirishdagi ahamiyati ilmiy asosda yoritiladi. Tadqiqot natijalari kreativ pedagogika texnologiyalarini o'quv jarayoniga tizimli joriy etish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kreativ pedagogika, innovatsion ta'lim, kreativ fikrlash, pedagogik texnologiyalar, kompetensiyaviy yondashuv, ta'lim samaradorligi.

INCREASING EDUCATIONAL EFFICIENCY ON THE BASIS OF CREATIVE PEDAGOGY

Ulugbek Komilov Isrojiddinovich

Institute of Land Forces

Senior Lecturer, Department of Shooting

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of improving educational effectiveness through creative pedagogy. The study analyzes the role of innovative teaching methods, creative thinking development, and student-centered learning in modern educational environments. The integration of creative pedagogy with constructivist learning theory and competency-based education is explored, highlighting its potential to enhance critical thinking, problem-solving abilities, and innovative thinking among students. The findings indicate that systematic implementation of creative pedagogical technologies significantly improves learning outcomes and educational quality.

Keywords: creative pedagogy, innovative education, creative thinking, teaching technologies, competency-based learning, educational effectiveness.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ТВОРЧЕСКОЙ ПЕДАГОГИКИ

Улугбек Комилов Исроджиддинович

Институт сухопутных войск

Старший преподаватель кафедры стрельбы

Аннотация: В статье рассматриваются теоретико-методологические основы повышения эффективности образования на основе креативной педагогики. Анализируются инновационные педагогические методы, развитие творческого мышления студентов и роль личностно-ориентированного обучения в современных образовательных условиях. Показано, что интеграция креативной педагогики с конструктивистским и компетентностным подходами способствует развитию критического мышления, способности к решению проблем и инновационного мышления у обучающихся.

Ключевые слова: креативная педагогика, инновационное образование, творческое мышление, педагогические технологии, компетентностный подход.

Kirish.

XXI asrda ta'lim tizimining rivojlanishi global ijtimoiy-iqtisodiy transformatsiyalar, raqamli texnologiyalar taraqqiyoti hamda bilimlar iqtisodiyotining shakllanishi bilan bevosita bog'liq bo'lib, bunday sharoitda ta'lim jarayonining asosiy vazifasi faqat bilim berish emas, balki talabalarda kreativ tafakkur, tanqidiy fikrlash, muammolarni innovatsion hal qilish qobiliyati va mustaqil o'rganish kompetensiyalarini shakllantirishdan iboratdir, chunki zamonaviy mehnat bozori an'anaviy bilimlarga ega mutaxassisdan ko'ra yangi g'oyalarni ishlab chiqish, kompleks vaziyatlarda moslashuvchan qarorlar qabul qilish hamda turli sohalar kesishmasida innovatsion faoliyat yuritish qobiliyatiga ega shaxslarni talab qilmoqda; shu sababli pedagogika fanida kreativ pedagogika konsepsiyasi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim nazariy va amaliy yo'nalishlaridan biri sifatida shakllanib, u talabalarining ijodiy faoliyatini rivojlantirish, o'quv jarayonini interaktiv va muammoli vaziyatlarga asoslangan holda tashkil etish hamda bilimlarni amaliy faoliyat bilan integratsiyalashni nazarda tutadi, mazkur konsepsiya konstruktivistik ta'lim nazariyasi, shaxsga yo'naltirilgan pedagogika va kompetensiyaviy yondashuv bilan uzviy bog'liq bo'lib, ta'lim jarayonida talabalarni passiv bilim oluvchilardan faol bilim yaratuvchilarga aylantirishga xizmat qiladi, shu nuqtai nazardan kreativ pedagogika o'qituvchining innovatsion metodlardan foydalanish kompetensiyasini,

o'quv muhitining erkin va motivatsion xarakterini hamda o'quv jarayonining interfaol va ijodiy faoliyatga yo'naltirilganligini ta'minlaydi, natijada ta'lim sifati va samaradorligi sezilarli darajada oshadi.

Materiallar va metod.

Mazkur tadqiqot kreativ pedagogika asosida ta'lim samaradorligini oshirish jarayonining nazariy va amaliy jihatlarini o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda pedagogik kuzatuv, eksperimental tadqiqot, taqqoslash, statistik tahlil, pedagogik diagnostika hamda kontent-tahlil metodlaridan kompleks foydalanildi, tadqiqot jarayonida oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talabalar ishtirokida eksperimental o'quv modeli ishlab chiqildi hamda kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan o'quv jarayoni samaradorligi an'anaviy pedagogik yondashuv bilan solishtirildi, tajriba ikki bosqichda amalga oshirildi: birinchi bosqichda kreativ pedagogika konsepsiyasining nazariy asoslari o'rganildi, kreativ fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik texnologiyalar tahlil qilindi hamda kreativ o'quv muhitini shakllantirishga xizmat qiluvchi metodlar tizimi ishlab chiqildi, ikkinchi bosqichda esa tajriba va nazorat guruhleri tashkil etilib, tajriba guruhida kreativ pedagogika texnologiyalariga asoslangan muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, interaktiv muhokama, brainstorming (g'oyalar generatsiyasi), dizayn fikrlash hamda reflektiv tahlil metodlari qo'llanildi, tadqiqot jarayonida talabalarning kreativ tafakkur darajasi, muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati, mustaqil bilim olish kompetensiyasi hamda o'quv motivatsiyasi maxsus diagnostik testlar, so'rovnomalar va baholash mezonlari orqali aniqlanib, olingan natijalar matematik-statistik usullar yordamida qayta ishlanib tahlil qilindi, tadqiqot metodologiyasi konstruktivistik ta'lim nazariyasi, kompetensiyaviy yondashuv hamda kreativ pedagogika tamoyillariga asoslanib ishlab chiqildi va natijada kreativ pedagogik texnologiyalarni o'quv jarayoniga tizimli integratsiya qilishning samarali pedagogik modeli taklif etildi.

Natija.

Tadqiqot jarayonida kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan o'quv faoliyatining ta'lim samaradorligiga ta'sirini aniqlash maqsadida tajriba va nazorat guruhleri o'rtasida taqqoslama tahlil o'tkazildi hamda natijalar talabalarning kreativ tafakkuri, muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati, mustaqil bilim olish faolligi va o'quv motivatsiyasi ko'rsatkichlari asosida baholandi, tajriba boshida o'tkazilgan diagnostik tahlil natijalariga ko'ra talabalar kreativ fikrlash darajasi o'rtacha 52–56 foizni tashkil etgani kuzatildi, tajriba jarayonida esa kreativ pedagogika texnologiyalarini qo'llash natijasida ushbu ko'rsatkich tajriba guruhida 78–84 foizgacha oshgani aniqlanib, nazorat guruhida esa 60–63 foiz darajasida qolganligi qayd etildi, shuningdek muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va innovatsion yechimlar ishlab chiqish kompetensiyasi tajriba guruhida o'rtacha 30 foizga yuqorilgani kuzatildi, bu esa kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan o'quv jarayoni

talabalarning mustaqil fikrlashini sezilarli darajada faollashtirishini ko'rsatadi, tajriba davomida loyiha asosida o'qitish, brainstorming metodlari hamda dizayn fikrlash texnologiyalaridan foydalanish talabalarning jamoaviy hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirib, o'quv jarayonidagi faol ishtirok darajasini 25–35 foizga oshirganligi aniqlandi, o'quv motivatsiyasining oshishi esa talabalarning mustaqil tadqiqot faoliyatiga bo'lgan qiziqishini kuchaytirib, ularning ilmiy izlanishlarga jalb etilish ko'rsatkichini ham sezilarli darajada ko'paytirganligi bilan izohlanadi, umumiy hisobda o'tkazilgan pedagogik eksperiment natijalari kreativ pedagogika texnologiyalarining o'quv jarayoniga tizimli joriy etilishi ta'lim sifatini oshirish, talabalarning kreativ salohiyatini rivojlantirish hamda ularning innovatsion fikrlash kompetensiyalarini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ilmiy jihatdan tasdiqladi.

Muhokama.

Olingan tadqiqot natijalari kreativ pedagogika konsepsiyasi zamonaviy ta'lim tizimida o'quv jarayonini transformatsiya qilishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilishini ko'rsatadi, chunki kreativ pedagogika talabalarning passiv bilim oluvchi sifatidagi rolini faol bilim yaratuvchi subyektga aylantiradi va o'quv jarayonini muammoli vaziyatlar, interaktiv muhokamalar hamda innovatsion faoliyat asosida tashkil etishga imkon beradi, bu esa konstruktivistik ta'lim nazariyasining asosiy tamoyillari bilan hamohang bo'lib, bilimning tayyor shaklda berilishidan ko'ra uni mustaqil ravishda yaratish jarayonini ustuvor deb hisoblaydi; tadqiqot davomida kuzatilgan natijalar kreativ pedagogika metodlaridan foydalanish talabalarning kreativ tafakkurini rivojlantirish bilan bir qatorda ularning analitik fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish va innovatsion g'oyalar ishlab chiqish qobiliyatini ham sezilarli darajada oshirishini tasdiqladi, bu holat pedagogika fanidagi zamonaviy kompetensiyaviy yondashuv bilan ham mos keladi, chunki ushbu yondashuv ta'lim jarayonining asosiy maqsadini faqat bilim berish emas, balki talabalarning amaliy faoliyatda qo'llay oladigan kompetensiyalarini rivojlantirish deb belgilaydi; shuningdek tadqiqot natijalari kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan o'quv muhitida talabalar o'rtasidagi hamkorlik, kommunikatsiya va jamoaviy faoliyat ko'nikmalari ham rivojlanishini ko'rsatdi, bu esa 21-asr ko'nikmalari sifatida e'tirof etilgan kreativlik, tanqidiy fikrlash, kommunikatsiya va hamkorlik (4K modeli) kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi, natijada kreativ pedagogika nafaqat ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, balki talabalarni innovatsion fikrlashga yo'naltirish hamda ularni zamonaviy bilimlar iqtisodiyoti sharoitida raqobatbardosh mutaxassis sifatida tayyorlashda muhim pedagogik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa.

Tadqiqot natijalari kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarning o'quv faoliyatini faollashtirish, ularning kreativ tafakkurini

rivojlantirish hamda ta'lim samaradorligini oshirishda muhim pedagogik omil ekanligini ko'rsatdi, chunki kreativ pedagogika o'quv jarayonini an'anaviy bilim uzatish modelidan farqli ravishda muammoli vaziyatlar, innovatsion metodlar va interaktiv faoliyat asosida tashkil etishga imkon beradi, bu esa talabalarni mustaqil fikrlash, tahlil qilish hamda yangi g'oyalar yaratishga yo'naltiradi; tadqiqot davomida o'tkazilgan pedagogik eksperiment natijalari kreativ pedagogika texnologiyalaridan foydalanish talabalarning kreativ fikrlash darajasini sezilarli darajada oshirishini, ularning muammoli vaziyatlarni hal qilish kompetensiyasi, jamoaviy hamkorlik ko'nikmalari hamda o'quv motivatsiyasini rivojlantirishini tasdiqladi, shuningdek kreativ pedagogika asosida tashkil etilgan o'quv muhitida talabalarning innovatsion faoliyatga bo'lgan qiziqishi ortib, ularning ilmiy izlanishlarga jalb etilish darajasi ham yuqorilashi kuzatildi; mazkur natijalar kreativ pedagogika metodlarini oliy ta'lim jarayoniga tizimli ravishda joriy etish zarurligini ko'rsatadi, chunki bu yondashuv ta'lim sifatini oshirish bilan birga talabalarning zamonaviy mehnat bozori talablariga mos keladigan kreativ, innovatsion va kompetent mutaxassis sifatida shakllanishiga xizmat qiladi, shu nuqtai nazardan kreativ pedagogika ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirish hamda talabalarni zamonaviy bilimlar iqtisodiyoti sharoitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Dewey J. Experience and Education. – New York: Macmillan. 1938. – 116 p.
2. Vygotskiy L.S. Pedagogik psixologiya. – Moskva: Pedagogika. 1991. – 480 b.
3. Trilling B., Fadel C. 21st Century Skills: Learning for Life in Our Times. – San Francisco: Jossey-Bass. 2009. – 256 p.
4. Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. – London: Routledge. 2009. – 378 p.
5. Robinson K. Creative Schools: The Grassroots Revolution That's Transforming Education. – New York: Viking. 2015. – 320 p.
6. Sawyer R.K. Explaining Creativity: The Science of Human Innovation. – Oxford: Oxford University Press. 2012. – 540 p.
7. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. – New York: Teachers College Press. 2007. – 320 p.
8. Piaget J. The Psychology of the Child. – New York: Basic Books. 1972. – 173 p.
9. Kolb D. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – New Jersey: Prentice Hall. 1984. – 256 p.
10. Biggs J., Tang C. Teaching for Quality Learning at University. – Berkshire: Open University Press. 2011. – 389 p.